

INFORMATION OM BROTTSOFFERS RÄTTIGHETER

I den här broschyren kan du läsa om information som brottsoffer har rätt att få av myndigheterna. Informationen kan variera beroende på offrets behov, omständigheterna och vilken typ av brott det är fråga om. I slutet av broschyren finns kontaktuppgifter och länkar där du hittar mer information.

1. Brottsoffern

Det är viktigt att du gör en brottsoffers anmälan om du råkat ut för ett brott, det vill säga att du tar kontakt med polisen. Du ska göra brottsoffers anmälan så fort som möjligt. Då blir det lättare att reda ut brottet. Du måste anmäla brottet också för att kunna få ersättning för eventuella skador. Oftast kan man få ersättning för skador bara om man har gjort brottsoffers anmälan.

Du kan göra brottsoffers anmälan till polisen som kommer till brottsplatsen. Du kan också göra brottsoffers anmälan på en polisstation. Om brottet inte är allvarligt kan du anmäla brottet till polisen via telefon eller webben (www.poliisi.fi/sv).

Du har rätt att få ett skriftligt intyg på att du har anmält brottet.

2. Stöd för den som blivit offer för ett brott

Den som blivit offer för ett brott kan behöva läkarvård eller andra social- och hälsovårdstjänster. Det kan vara fråga om socialjour, sjukhusvård eller rehabilitering.

Brottsoffer kan använda tjänsterna på samma sätt som andra kunder.

Det finns många organisationer som erbjuder stöd, rådgivning och vägledning för personer som blivit utsatta för brott. Till exempel Brottsofferjouren erbjuder hjälp och råd under hela den process då brottet behandlas. Brottsofferjouren hjälper dig också i frågor om dina rättigheter. Om det är fråga om våld i familjen kan du få skydd och stöd i ett skyddshem. Du kan också få hjälp via till exempel telefonrådgivning, samtalshjälp, gruppverksamhet eller stödboende.

På en del orter finns det särskilt stöd för personer som utsatts för sexuellt våld och för kvinnor med invandrarbakgrund. Det finns också särskild hjälp för personer som blivit offer för människohandel.

Om du ger din tillåtelse kan polisen ge dina kontaktuppgifter till en stödorganisation som tar kontakt med dig.

Du kan anlita en stödperson i olika skeden av behandlingen av brottet. Stödpersonen kan vara en bekant. Genom Brottsofferjouren kan du också få kontakt med en person som utbildats till att vara stödperson. Stödpersonstjänsten är gratis.

Stödpersonen får vara med vid förhör och vid rättegången men det finns situationer där stödpersonens närvaro kan begränsas.

3. Rättshjälp

Du har rätt att anlita ett biträde när du gör brottsanmälan, under förhör och under rättegången. Biträdet kan vara en privat jurist, ett rättsbiträde från en av statens rättshjälpsbyråer eller en person som fått tillstånd att vara verksam som rättegångsbiträde.

Om du har små eller medelstora inkomster kan du få statlig rättshjälp. Då betalar staten biträdets lön, eller en del av den. Rättshjälpsbyrån beslutar om du kan få statlig rättshjälp utgående från din ekonomiska situation.

Du kan ansöka om rättshjälp via rättshjälpsbyrån eller via webben:

www.oikeus.fi/oikeusapu/sv

Du kan också be att en advokatbyrå eller juridisk rådgivningsbyrå ansöker om rättshjälp åt dig.

I rättshjälpen ingår bland annat rådgivning och ett rättegångsbiträde. Du kan få rättshjälp i alla skeden av behandlingen av brottet.

Domstolen kan i vissa fall besluta att offret har rätt till ett rättegångsbiträde och en stödperson. De här fallen är vanligen sexualbrott, våldsbrott där förövaren står nära offret eller brott mot offrets liv, hälsa eller frihet.

Då är det staten som betalar för biträdet och stödpersonen oavsett offrets inkomster.

4. Att skydda offret

Om du har råkat ut för ett brott kan du uppleva att någon skrämmer eller hotar dig eller försöker hämnas på dig. Då ska du tala om det för myndigheterna.

Då ska myndigheterna avgöra om du behöver skydd under förundersökningen eller rättegången. Samtidigt utreder de vilka åtgärder som behövs för att skydda dig. Bedömningen görs tillsammans med dig. Där beaktas dina personliga egenskaper, levnadsförhållanden och typen av brott.

Under rättegången kan offret i en del fall få tala bakom en skärm eller utan att den åklagade eller någon publik är närvarande. Du kan också få bli förhörd via video och då behöver du inte vara på plats i rättssalen. I en del fall kan man spela in förhöret på video på förhand och visa upp det i rättssalen. Det här är möjligt till exempel om offret är yngre än 18 år.

För att skydda offret kan man i vissa fall ha rättegången utan publik. Domstolen kan på offrets begäran bestämma att rättegångsdokumenterna och domen ska hållas hemliga. Domstolen kan också ibland bestämma att offrets identitet ska hållas hemlig. Det gör man om det till exempel är fråga om ett sexualbrott.

Domstolen tar ställning till arrangemangen kring rättegången

och bedömer hur offret ska skyddas från fall till fall.

Domstolen ser alltid till att försvarets rättigheter inte begränsas. Domstolens beslut kan bli ett annat än det beslut som fattades vid förundersökningen.

Om det är fråga om allvarliga hot kan du be att få hemliga kontaktuppgifter, spärrmarkering eller ändrade personuppgifter. Mer information om de här skyddsåtgärderna får du från myndigheterna eller stödtjänsterna för brottsoffer.

Om du har ansökt om besöksförbud och flyttar till ett annat EU-land och tycker att du behöver skydd också där kan du av domstolen ansöka om en europeisk skyddsorder.

5. Ersättningar

Du har rätt att kräva att den som begått brottet ska ersätta den skada hen har orsakat. Du ska anmäla skadan i samband med förundersökningen eller senast under rättegången. Du måste också meddela om du vill ha ersättning för skadan.

Man kan kräva ersättning till exempel för

- egendom som har gått sönder eller försvunnit
- läkarkostnader och mediciner
- sveda och värk som uppkommit på grund av våld
- psykiskt lidande (i särskilda fall).

Åklagaren kan i rätten föra fram krav på ersättning på dina vägnar om kravet är tydligt och motiverat

och du själv vill det.
Oftast handlar det då om en egendomsskada.

Då ska du se till
att åklagaren får en räkning, ett kvitto
eller någon annan skriftlig utredning
över kravet på ersättning.

Om domstolen har dömt förövaren
att betala ersättning till dig
kan du komma överens
om betalningen med förövaren eller
låta utökningsmyndigheten sköta det.

Om du blivit utsatt för
ett våldsbrott eller ett sexualbrott
kan du ha rätt till ersättning från staten.
Ersättningen ska sökas från Statskontoret
och betalas i allmänhet
för personskador och lidande.

För att du ska få ersättning för brottet
måste du anmäla brottet till polisen.
Om ärendet behandlas i rätten
ska du där yrka på ersättning
från förövaren.
I en del fall kan man få ersättning
också från ett försäkringsbolag eller FPA.

Om rätten bestämmer att du själv
ska vara på plats i tingsrätten
har du rätt till ersättning.
Du har rätt till dagpenning,
ersättning för resekostnader
och ersättning för förlorad inkomst.

6. Tolkning och översättning

Var och en har rätt att använda svenska eller finska
under förundersökningen och rättegången.
Samisktalande har rätt att använda
samiska inom sitt hembygdsområde.
Om det behövs tolkning i samband med

förundersökningen och rättegången
är det myndigheterna
som ska ordna med det.

Om du har ett annat språk som ditt starkaste språk
har du rätt att använda det
i samband med utredningen av brottet.
Vid behov ska myndigheterna
arrangera med tolkning.

Du har rätt till tolkning också
om du är teckenspråkig
eller behöver tolk på grund av
hörsel- eller talskada.
Tolken har tystnadsplikt.
Det är staten som betalar tolkens lön.

Du har rätt att få
viktiga dokument översatta.
Översättningen kan ges muntligt
om det inte av rättskyddsskäl är
nödvändigt med skriftlig information.
I vissa fall kan du få en översättning
av en del av dokumentet eller ett sammandrag.

Under förundersökningen
kan du få en översättning
av den skriftliga bekräftelsen på polisanmälan,
av beslutet att avsluta förundersökningen
och vid behov andra dokument.
Av åklagaren har du rätt att få en översättning
av beslutet att inte väcka åtal.

I domstolen har du rätt att få
en översättning av domen och uppgifter om
tid och plats för domstolsessionen.
Vid behov har du också rätt till översättningar
av andra dokument.

7. Medling

Ett brottsärende kan lösas genom medling om både offret och den misstänkta förövaren går med på det.

Ett villkor för medlingen är att den misstänkta bekräftar det som har hänt och att medlingen ligger i offrets intresse.

Medlingen är gratis och alltid frivillig.

Man kan också avbryta medlingen när som helst.

Det är utbildade frivilliga medlare som leder medlingen.

De hjälper offret och förövaren att diskutera brottet och komma överens om ersättning av skadorna.

Medlingen sköts av medlingsbyråer som finns i hela landet.

8. Information om behandlingen av brottet

Du har rätt att få information om de olika stegen i rättsprocessen.

Du ska själv be om informationen.

Du har rätt att få information om följande:

- hur rättsärendet behandlas
- tid och plats för rättegången
- domen
- polisens beslut att avsluta förundersökningen
- åklagarens beslut att inte väcka åtal.

9. Anmälan om att en fånge eller en häktad frigivits eller rymt

När det gäller en del allvarliga brott har offret rätt att få veta om förövaren frigetts eller rymt från fängelset. Om du vill få den här informationen måste du berätta det för polisen eller åklagaren när rättsärendet behandlas.

Mer information om detta får du hos polisen.

Du kan få informationen bara om det inte orsakar någon fara för fången eller den häktade.

10. Övrig information

Offrets ställning i förundersökningen

Under förundersökningen ger polisen information om de rättigheter och skyldigheter du har i samband med förhöret.

Du måste till exempel tala sanning när du berättar om brottet och eventuella skador.

Om du vill klaga på en myndighet

Om du anser att polisen eller någon annan myndighet har handlat fel i samband med förundersökningen har du rätt att anföra klagan.

Klagan görs skriftligt och lämnas in till den enhet som har begått felet.

Du kan också anföra klagan till en högre myndighet.

Du kan också överklaga åklagarens beslut att inte väcka åtal.

Du kan överklaga hos riksåklagaren, som har rätt att ta upp ärendet till ny åtalsprövning.

Hos riksåklagaren kan du också överklaga andra beslut som fattats av åklagaren, eller om du tycker åklagaren har gjort något fel.

Om du tycker att en myndighet har gjort fel kan du anföra klagan till

riksdagens justitieombudsman
eller till statsrådets justitiekansler.

Om brottet sker i ett annat land än ditt hemland

Du kan få stöd och råd från
stödtjänsterna för brottsoffer
även om du råkat ut för brottet
i ett annat land.

Om du har råkat ut för ett brott
i ett annat EU-land
kan polisen i vissa fall
överföra brottsanmälan eller förundersökningen
till myndigheterna i det andra EU-landet.
Överföringen kan göras
om brottet är allvarligt eller
om du inte kunnat anmäla brottet
i det land där brottet skedde.

I allvarliga brottsfall kan man överväga
överföring också utanför EU.

Kontaktuppgifter och information:

Polisen: <http://www.poliisi.fi/sv>, allmänt nödnummer: 112

Stödtjänster: www.oikeus.fi/tukipalvelut/sv

- Brottsofferjouren: www.riku.fi/se, tfn 116 006
- Skyddshemmen: www.turvakoti.net (på finska), www.thl.fi/skyddshem
- Våldtäktskriscentralen Tukinainen: www.tukinainen.fi, nettitukinainen.fi, tfn 0800 97899
- En avgiftsfri stödtelefon för personer som upplevt våld i nära relationer: Nollinjen, tfn 080 005 005

Broschyrer och information för brottsoffer: www.oikeus.fi/sv

Rättshjälp, rättshjälpsbyråerna: www.oikeus.fi/oikeusapu/sv

Åklagaren, åklagarämbetena: www.oikeus.fi/syyttaja/sv

Rättsväsendet, domstolarna: www.oikeus.fi/tuomioistuimet/sv

Skadestånd för skador orsakade genom brott, Statskontoret: www.statskontoret.fi/sv, tel. 0295 50 2736

Medling, medlingsbyråer: www.thl.fi/medling

Samlade offentliga tjänster: www.suomi.fi